श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्
सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-२ (Sem_4) **प्रश्नपत्र-५** **गुणा: - ७०**

विषय: - स्वामिनारायणवेदान्त: (S) CC 2.4.7 **समय: - ०३:०० त: ०६:००**

दिनाङ्क: - २२-०४-२०१६ **सन्दर्भग्रन्थ: - मुण्डक-माण्डूक्योपनिषदौ**

युनिट-१

प्रश्न: -१ अधस्तनेषु कयोरपि द्वयो: श्लोकयो: ससन्दर्भ प्रसङ्गं व्याख्या कार्या । ०८

(१) तपसा चीयते ब्रह्म ततोऽन्नमभिजायते ।
अन्नात् प्राणो मन: सत्यं लोका: कर्मसु चामृतम् ॥

(२) तस्मै स विद्वान् उपसन्नाय सम्यक् प्रशान्तचित्ताय शमान्विताय ।
येनाक्षरं पुरुषं वेद सत्यं प्रोवाच तां तत्त्वतो ब्रह्मविद्याम् ॥

(३) यथोर्णनाभि: सृजते गृह्णते च यथा पृथिव्यामोषधय: सम्भवन्ति ।
यथा सत: पुरुषात् केशलोमानि तथाऽक्षरात् सम्भतीह विश्वम् ॥

प्रश्न: -२ कस्याप्येकस्य विस्तारं कुरुत । ०८

(१) विद्याद्वयम् ।

(२) ब्रह्मविद्याऽध्यापकगुरुलक्षणानि ।

प्रश्न: -३ एकां टिप्पणीं लिखत । ०२

(१) अन्धेनैव नीयमाना यथान्धा: । *(२) तप: श्रद्धे ये ह्युपवसत्यचये ?*

प्रश्न: -४ द्वयो: लघूत्तरं लिखत । ०२

(१) मुण्डकोपनिषत् कस्मिन् वेदेऽन्तर्हिता ?

(२) 'नाकस्य' इत्यस्य कोऽर्थ: ?

(३) वेदाङ्गानि कानि ?

(४) अङ्गिर्नामा मुनि: कस्मै ब्रह्मविद्यां प्राह ?

युनिट-२

प्रश्न: -५ अधस्तनेषु कयोरपि द्वयो: श्लोकयो: ससन्दर्भ प्रसङ्गं व्याख्या कार्या । ०८

(१) न तत्र सूर्यो भाति न चन्द्रतारकं नेमा विद्युता भान्ति कुतोऽयमग्नि: ।
तमेव भान्तमनुभाति सर्वं तस्य भासा सर्वमिदं विभाति ॥

(२) दिव्यो ह्यमूर्त: पुरुष: स बाह्याभ्यन्तरो ह्यज: ।
अप्राणो ह्यमना: शुभ्रो ह्यक्षरात्परत: पर: ॥

(३) प्राणो ह्येष सर्वभूतैर्विभाति विजानन् विद्वान् भवते नातिवादी ।
आत्मक्रीड आत्मरति: क्रियावानेष ब्रह्मविदां वरिष्ठ: ॥

प्रश्नः -६ कस्याप्येकस्य विस्तारं कुरुत । ०८

(१) परब्रह्ममाहात्म्यम् । (२) परमात्मसाक्षात्कारसाधनानि ।

प्रश्नः -७ द्वयोः टिप्पणीं लिखत । ०४

(१) पावकदृष्टान्तेनाऽक्षरब्रह्म माहात्म्यम् । (२) अक्षरब्रह्म वेद्धव्यम् ।

(३) नायमात्मा बलहीनेन लभ्यः । (४) परात्परं पुरुषमुपैति दिव्यम् ।

प्रश्नः -८ पञ्चानां लघूत्तरं लिखत । ०५

(१) किं नाम 'संन्यासयोगात्' ?

(२) किं नाम 'ज्ञानप्रसादेन'?

(३) 'शुक्रमेतदतिवर्तन्ति धीराः' इत्यत्र शुक्रशब्दस्य कति अर्थाः ?

(४) सर्वे संशयाः कदा छिद्यन्ते ?

(५) कः शचति ?

(६) मनोमयः प्राणशरीरनेता कः ?

(७) भाष्यकारस्य गुरोः नाम किम् ?

युनिट-३

प्रश्नः -९ अधस्तनेषु कयोरपि द्वयोः श्लोकयोः ससन्दर्भ प्रसङ्गं भावार्थो लेख्यः । ०८

(१) सर्वं ह्येतद् ब्रह्माऽयमात्मा ब्रह्म सोऽयमात्मा चतुष्पात् ।

(२) सोऽयमात्माऽध्यक्षरमोङ्कारोऽधिमात्रं पादा मात्रा मात्राश्च पादा अकार उकारो मकार इति ।

(३) अमात्रश्चतुर्थोऽव्यवहार्यः प्रपञ्चोपशमः शिवोऽद्वैत एवमोङ्कार आत्मैव संविशत्यात्मनाऽऽत्मानं य एवं वेद य एवं वेद ।

प्रश्नः -१० कस्याप्येकस्य विस्तारं कुरुत । ०८

(१) जीवात्मनस्तुर्याऽवस्था । (२) प्रथमः पादः ।

प्रश्नः -११ टिप्पणीद्वयं लिखत । ०४

(१) जीवस्य जाग्रदवस्था । (२) द्वितीयः पादः ।

(३) तृतीयः पादः । (४) प्राज्ञमकारयोरैक्यम् ।

प्रश्नः -१२ पञ्चानां लघूत्तरं लिखत । ०५

(१) माण्डूक्योपनिषत् कस्मिन् वेदे निहिता ?

(२) माण्डूक्योपनिषदि कति मन्त्राः ?

(३) उकारः कस्य द्वितीया मात्रा ?

(४) जाग्रदवस्थायां को गुणः प्रधानः ?

(५) 'चेतोमुखः' इत्यस्य कोऽर्थः ?

(६) अकारस्य ऐक्यं केन सह ?

(७) 'अब्रह्मविद्' नाम किम् ?